

НАВЧАЛЬНО - НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
АГРОТЕХНОЛОГІЙ, СЕЛЕКЦІЇ ТА
ЕКОЛОГІЇ

ПДАУ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології

Кафедра селекції, насінництва і генетики

**МАТЕРІАЛИ ІV ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

**“СУЧАСНІ НАПРЯМИ ТА ДОСЯГНЕННЯ
СЕЛЕКЦІЇ І НАСІННИЦТВА
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР”**

м. Полтава, 31 березня 2026 р.

УДК 631.527: 631.53

Сучасні напрями та досягнення селекції і насінництва сільськогосподарських культур: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (31 березня 2026 року) / Редкол.: М.М. Маренич (відп. ред.) та ін. Полтава: ПДАУ, 2026. 176 с.
<http://doi.org/10.5281/zenodo.20050879>

У збірнику тез наведено результати наукових досліджень науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти Полтавського державного аграрного університету, а також здобувачів та науковців науково-дослідних установ НААНУ та закладів вищої освіти МОН України.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Маренич М.М. – директор навчально-наукового інституту агротехнологій, селекції та екології, професор кафедри селекції, насінництва і генетики, доктор с.-г. наук, професор;

Юрченко С.О. – завідувач кафедри селекції, насінництва і генетики, кандидат с.-г. наук, доцент;

Тищенко В.М. – професор кафедри селекції, насінництва і генетики, доктор с.-г. наук, професор;

Білявська Л.Г. – професор кафедри селекції, насінництва і генетики, доктор с.-г. наук, професор;

Кулик М.І. – професор кафедри селекції, насінництва і генетики, доктор с.-г. наук, професор;

Шокало Н.С. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, кандидат с.-г. наук, доцент;

Баган А.В. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, кандидат с.-г. наук, доцент;

Рибальченко А.М. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, кандидат с.-г. наук, доцент;

Криворучко Л.М. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, кандидат с.-г. наук, доцент;

Барат Ю.М. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, кандидат с.-г. наук, доцент.

Рекомендовано до друку засіданням вченої ради Навчально-наукового інституту агротехнологій, селекції та екології ПДАУ, протокол № 9 від 27 квітня 2026 року.

ISBN 978-617-8797-29-4

Барат Ю. М., Дудка Є. О. ЗАХИСТ ПЛОДОВИХ КУЛЬТУР ВІД ХВОРОБ У ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	158
Шакалій С. М. ПОЛПШЕННЯ ЯКОСТІ НАСІННЯ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ	159
Логвиненко В. В., Решитиловський С. В. ПОШИРЕННЯ ОСНОВНИХ ХВОРОБ СОЇ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНГІЦИДНОГО ЗАХИСТУ КУЛЬТУРИ	161
Цюркало М. М., Кулик М. І. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ЯЧМЕНЮ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ ПОЗАКОРЕНЕВОГО ПІДЖИВЛЕННЯ ПОСІВІВ	164
Барат М. Ю. РІПАК ОЗИМИЙ – КУЛЬТУРА РІЗНОБІЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ	167
Барат Ю. М., Бірюкова В. В. ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОЩУВАННЯ ЛОХИНИ	170
Барат Ю. М., Лагута А. І. ФОРМУВАННЯ КРОН ТА ОБРІЗУВАННЯ ПЛОДОВИХ ДЕРЕВ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ВРОЖАЙНОСТІ	172
Коваленко Н. П., Дідусенко Р. В. ЕКОЛОГО-ГЕНЕТИЧНИЙ МОНІТОРИНГ СТІЙКОСТІ СУЧАСНИХ ГІБРИДІВ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ ДО ПАТОКОМПЛЕКСУ ЛИСТКОВОГО АПАРАТУ В УМОВАХ ГІДРОТЕРМІЧНОЇ ДЕСТАБІЛІЗАЦІЇ	174

Список літературних джерел

1. Кривдік В. С. Промислове ягідництво. Житомир : ЖНАЕУ, 2017. 324 с.
2. Лохина: особливості культивування.

URL:https://propozitsiya.com/articles/tekhnohohiyi-vyroshchuvannya/lokhyna-osoblyvosti-kultyvuvannya?utm_source=chatgpt.com

3. Пономаренко О. М., Пономаренко А. О. Високоросла лохина: вирощування, використання. Київ : Аграрна наука, 2013. 144 с.

4. Чорниця високоросла (лохина). Значення і поширення культури. URL: <https://www.agronom.com.ua/chornytsya-vysokorosla-lohyna-tehnologiya-promyslovogo-vyroshhuvannya/>.

5. Soil pH for Blueberry Plantings. Extension Service. USA, 2023. URL: <https://blueberries.extension.org/soil-ph-for-blueberry-plantings>

ФОРМУВАННЯ КРОН ТА ОБРІЗУВАННЯ ПЛОДОВИХ ДЕРЕВ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ВРОЖАЙНОСТІ

**Барат Ю. М., доцент кафедри селекції, насінництва і генетики,
к. с.-г. н., доцент**

Лагута А. І., здобувач ступеня вищої освіти бакалавр

Полтавський державний аграрний університет

Формування крон та обрізування плодкових дерев є одним із найважливіших елементів технології вирощування садів, оскільки науково обґрунтовано розглядається як ефективний спосіб регулювання росту, розвитку та плодоношення рослин. Правильно сформована крона забезпечує рівномірний розподіл світла в її об'ємі, поліпшує фотосинтетичну діяльність листкового апарату та створює сприятливі умови для закладання генеративних бруньок. У результаті цього підвищується врожайність дерев, покращується якість плодів і зростає загальна продуктивність насаджень [2].

Реакція плодкових дерев на обрізування значною мірою визначається їх біологічними особливостями, породою, сортом, силою росту, типом плодоношення та підщепою. У зерняткових культур, зокрема яблуні та груші, особливу увагу приділяють формуванню міцного скелета крони та регулюванню обростаючої деревини, оскільки основна частина врожаю формується на кільчатках і плодкових прутиках. Для кісточкових культур обрізування проводять обережніше, з урахуванням їх чутливості до пошкоджень і схильності до камедетечі. У сучасних інтенсивних насадженнях обрізування спрямовують на підтримання оптимальної рівноваги між ростом і плодоношенням, що дає змогу отримувати високий урожай з одиниці площі [5].

Строки проведення обрізування мають істотний вплив на ріст і плодоношення дерев. Основне обрізування зерняткових культур доцільно

проводити наприкінці зими або на початку весни, до початку сокоруху, коли можна найкраще оцінити стан крони та скоригувати її будову. Літне обрізування застосовують для покращення освітленості, стримування надмірного вегетативного росту та сприяння закладанню плодкових бруньок під урожай наступного року. Санітарне обрізування, що полягає у видаленні сухих, поламаних і хворих гілок, проводять упродовж усього вегетаційного періоду. Для кісточкових культур більш сприятливими є строки після збирання врожаю або в період активної вегетації, оскільки це зменшує ризик поширення хвороб і пошкодження тканин [3].

Раціональна система обрізування передбачає видалення гілок, що ростуть усередину крони, перехрещуються, конкурують із центральним провідником або утворюють гострі кути відходження. Велике значення має дотримання підпорядкованості скелетних гілок, їх правильного просторового розміщення та оптимального кута відходження. Помірне вкорочення однорічних приростів стимулює галуження і сприяє формуванню плодкових утворень, тоді як надмірне обрізування часто викликає посилений ріст пагонів і може затримувати вступ дерев у повне плодоношення. У старіючих садах застосовують омолоджувальне обрізування, яке забезпечує відновлення ростових процесів та подовжує продуктивний період дерев [6].

Правильно сформована та добре освітлена крона істотно впливає на мікроклімат насаджень і ефективність вирощування плодкових культур. Поліпшення світлового режиму сприяє збільшенню розмірів плодів, їх кращому забарвленню, підвищенню вмісту сухих розчинних речовин і покращенню лежкості. Крім того, за менш загущеної крони покращується циркуляція повітря, зменшується вологість усередині насаджень і знижується ризик розвитку хвороб. Оптимальна форма крони також полегшує проведення захисних заходів, догляд за деревами та збирання врожаю, що має важливе виробниче й економічне значення для сучасного садівництва [4].

Отже, обрізування є дієвим агротехнічним заходом підвищення врожайності дерев плодкових культур. Залежно від способу формування крони, ступеня її освітленості та строків проведення обрізування змінюються показники росту, продуктивності й якості врожаю. Саме тому санітарне, омолоджуюче та відновлювально-формуєчне обрізування слід проводити диференційовано, з урахуванням породно-сортових особливостей насаджень. Такий підхід забезпечить стабільне плодоношення, покращення товарних якостей плодів і продовження господарсько цінного періоду експлуатації саду [1].

Список використаних джерел

1. Горбенко О. С. Формування вуличних дерев обрізуванням та його ефективність. *Науковий вісник НЛТУ України*, 16 (4), 2006. С. 187–190.
2. Гриник І. В., Кіщак О. А., Жук В. М. та ін. Формування та обрізування плодкових дерев і кущових ягідників : монографія. Київ : Аграрна наука, 2024. 256 с.

3. Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів. *Правила весняної обрізки плодово-ягідних культур*. URL: <https://dpss.gov.ua/derzhavnij-naglyad-kontrol/derzhavnij-kontrol-u-sferi-bezpechnosti-ta-okremih-pokaznikiv-yakosti-harchovih-produktiv-vet-med-org-virobnictva-obigu-ta-markuvannya-org-produkciyi-virobnictva-obigu-ta-vikoristannya-kormiv/perelik-vimog-zakonodavstva-yakij-povinen-dotrimuvatis-subyekt-gospodaryuvannya>

4. Чаплуцький А. М. Продуктивність дерев яблуні залежно від форми крони та строку обрізування, *Вісник Уманського національного університету садівництва*, 1, 2023. С. 40–43.

5. Яковенко Р. В., Кукуруза В. Т. Продуктивність дерев яблуні залежно від способів обрізування та освітленості кронія, *Збірник наукових праць Уманського національного університету*, 106(1), 2025. С. 30–35.

6. Ukr.bio. *Для чого потрібна обрізка та формування дерев? Основні види та способи*. URL: <https://sad.ukr.bio/ua/articles/5682/>

ЕКОЛОГО-ГЕНЕТИЧНИЙ МОНІТОРИНГ СТІЙКОСТІ СУЧАСНИХ ГІБРИДІВ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ ДО ПАТОКОМПЛЕКСУ ЛИСТКОВОГО АПАРАТУ В УМОВАХ ГІДРОТЕРМІЧНОЇ ДЕСТАБІЛІЗАЦІЇ

Коваленко Н. П., доцент кафедри захист рослин, к. с.-г. н., доцент
Дідусенко Р. В., здобувач ступеня вищої освіти бакалавр

Полтавський державний аграрний університет

Сучасна стратегія захисту цукрових буряків (*Beta vulgaris* L.) в Україні потребує перегляду через трансформацію фітосанітарного фону [1, 2], спричинену глобальними кліматичними змінами та інтенсифікацією агротехнологій. Хвороби листкового апарату залишаються деструктивним фактором, що зумовлює дефіцит біологічного врожаю в межах 30-50 % та редукцію технологічних якостей сировини, зокрема зниження цукристості на 5-10 %. Впровадження високопродуктивних гібридів іноземної селекції, попри значний генетичний потенціал, виявило проблему їхньої вразливості до місцевих популяцій патогенів за умов порушення сівозмін та високої концентрації посівів у зоні буряківництва.

Основним лімітуючим фактором у Західному та Центральному регіонах традиційно залишається церкоспороз (*Cercospora beticola* Sacc.). Аналіз вегетаційного періоду 2024 року підтвердив, що за умов високої вологості (понад 70 %) та помірних температур у Тернопільській, Хмельницькій та Львівській областях ураження нестійких гібридів досягало 40-60 %. Науковий моніторинг зафіксував скорочення інкубаційного періоду патогену на 14 діб